

Warszawa, 16 marca 2022 r.

**Informacje i rekomendacje MEiN
dla jednostek systemu szkolnictwa wyższego i nauki
dotyczące działań na rzecz obywateli Ukrainy i Polaki
w związku z wojną w Ukrainie**

UKŁAD TREŚCI

A) specjalne rozwiązania dotyczące obywateli Ukrainy (i obywateli Polski) – zmiany wprowadzone ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583)

1. Przyjęcia na studia i kontynuacja studiów - szczególne zasady funkcjonowania uczelni (art. 45, art. 93 i art. 96 ustawy)
2. Opłaty za studia
 - 2.1. Opłaty za studia dla obywateli Polskich - studentów kierunków medycznych w uczelniach działających na terytorium Ukrainy (art. 41 ustawy)
3. Świadczenia dla studentów i kredyty studenckie (art. 41 ustawy)
4. Kontynuacja zatrudnienia – art. 46-49 ustawy

B) specjalne programy i inicjatywy w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki przeznaczone dla obywateli Ukrainy

1. Rządowy program „Solidarni z Ukrainą” – Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej
2. Możliwość udziału obywateli Ukrainy w aktywnościach w ramach programu CEEPUS
3. Specjalny Program Narodowego Centrum Nauki dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce
4. Program wsparcia współpracy z Ukrainą Polskiej Akademii Nauk
5. Działania Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
6. Wsparcie psychologiczne
7. Wolontariat studentów ukraińskich w Polsce
8. Domy studenckie
9. Kurs wyrównawczy z języka polskiego jako obcego

C) obywatele Ukrainy przebywający w Polsce przed wybuchem konfliktu zbrojnego oraz przybywający do Polski od wybuchu konfliktu zbrojnego – istniejące rozwiązania prawne oraz rekomendacje

1. Opłaty pobierane przez uczelnie
2. Studenci powracający na Ukrainę
3. Doktoranci powracający na Ukrainę
4. Pracownicy uczelni powracający na Ukrainę
5. Świadczenia dla studentów i kredyty studenckie
6. Ubieganie się o stopień doktora
 - 6.1 Opłaty za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora
 - 6.2 Rekrutacja do szkół doktorskich
7. Uznawalność wykształcenia i uprawnień do wykonywania zawodu (w tym zawodu nauczyciela)

A) specjalne rozwiązania dotyczące obywateli Ukrainy (i obywateli Polski) – zmiany wprowadzone ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583)

1. Przyjęcia na studia i kontynuacja studiów - szczególne zasady funkcjonowania uczelni (art. 45, art. 93 i art. 96 ustawy)

Ustawa wprowadza rozwiązania, które pozwalają uczelniom na określenie szczególnych zasad ich organizacji i funkcjonowania w związku z koniecznością umożliwienia odbywania studiów przez osoby, które w wyniku działań wojennych na terytorium Ukrainy były zmuszone opuścić ten kraj:

- a) umożliwienie polskim uczelniom przyjmowania na studia na podstawie szczególnego przepisu (art. 45) - w celu kontynuacji kształcenia - obywateli polskich i obywateli Ukrainy, będących w dniu 24 lutego 2022 r. studentami uczelni działającej na terytorium Ukrainy, także w szczególnej sytuacji, tj. gdy nie będą oni dysponować dokumentami potwierdzającymi odbywane dotychczas kształcenie. Przepisy przewidują, że osobom tym mogą zostać uznane odpowiednie okresy studiów w drodze weryfikacji osiągniętych efektów uczenia się. Niezbędne w tym celu jest złożenie oświadczenia, że w dniu 24 lutego 2022 r. osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia studiowała na określonym roku studiów na danym kierunku i poziomie studiów w uczelni działającej na terytorium Ukrainy i nie dysponuje dokumentami poświadczającymi okresy studiów, zdane egzaminy, zaliczenia lub praktyki zawodowe, wydanymi przez tę uczelnię. Następnie uczelnia, w której student ubiega się o przyjęcie, przeprowadza weryfikację osiągniętych efektów uczenia się. Zasady przeprowadzania tej weryfikacji ustala uczelnia samodzielnie i są to zasady szczególne, odrębne od tych, które mogły przed 24 lutego 2022 r. obowiązywać w przepisach wewnętrznych uczelni. W przypadku stwierdzenia różnic w programie studiów lub efektach uczenia się uczelnia będzie mogła zobowiązać studenta do ich uzupełnienia m.in. poprzez złożenie określonych egzaminów lub odbycie praktyk zawodowych.
- b) możliwość dokonania przez uczelnie w roku akademickim 2021/2022 zmian w już podjętych uchwałach rekrutacyjnych (ustalających warunki, tryb oraz termin rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji) na studia rozpoczynające się w drugim semestrze roku akademickiego 2021/2022 oraz w roku akademickim 2022/2023 – pozwoli to uczelniom na bieżące regulowanie kwestii przyjęć na studia w związku z sytuacją osób opuszczających terytorium Ukrainy. Zmiany mogą przykładowo polegać na obniżeniu progów punktowych dla wyników z matury uprawniających do podjęcia studiów w danej uczelni.
- c) możliwość dokonywania do dnia 30 września 2022 r. zmian w regulaminach studiów zakresie niezbędnym do przyjęcia na studia osób, które w dniu 24 lutego 2022 r. były studentami uczelni działającej na terytorium Ukrainy - z wyłączeniem stosowania niektórych przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym

i nauce. W przypadku tych zmian nie obowiązuje wymóg zachowania terminu ich uchwalenia na co najmniej 5 miesięcy przed rozpoczęciem roku akademickiego i wejścia ich w życie z początkiem roku akademickiego. Pozwoli to uczelniom określić lub zmienić obowiązujące procedury przyjęć na studia, w trybie przeniesienia, tak aby uwzględnić sytuację osób, które w dniu 24 lutego 2022 r. były studentami uczelni działającej na terytorium Ukrainy. Ponadto termin uzgodnienia regulaminu z samorządem studenckim wynosi w takim przypadku 5 dni roboczych, a w przypadku braku uzgodnienia, regulamin wchodzi w życie na mocy ponownej uchwały senatu podjętej zwykłą większością głosów jego statutowego składu. .

- d) rektor będzie mógł zmienić organizację roku akademickiego 2021/2022 określoną w aktach wewnętrznych uczelni m.in. zmienić terminy sesji egzaminacyjnej w drugim semestrze bieżącego roku akademickiego dla całości lub części grup studenckich w uczelni;
- e) w roku akademickim 2021/2022 możliwe będzie także prowadzenie w uczelni zajęć łącznie dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w zakresie niezbędnym do umożliwienia odbywania studiów przez osoby, które w dniu 24 lutego 2022 r. były studentami uczelni działających na terytorium Ukrainy.
- f) wprowadzono nowelizację przepisu dot. potwierdzania przez polskie uczelnie ukończenia studiów na określonym poziomie, osobom które nie dysponują dyplomem ukończenia studiów (art. 93 ustawy). Rozwiązanie to zostanie rozszerzone na obywateli polskich, którzy wjechali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy w okresie od dnia 24 lutego 2022 r. do dnia określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa* i obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ww. ustawy. Dzięki temu osoby, które nie dysponują dyplomem ukończenia studiów, będą mogły mieć potwierdzone ukończenie studiów na określonym poziomie w drodze postępowania przeprowadzonego przez uprawnioną uczelnię.

Rozwiązania te zapewnią możliwość płynnego dostosowania regulacji wewnętrznych do sytuacji związanej ze skutkami wojny w Ukrainie, w szczególności pozwolą na dokonanie zmian ułatwiających przyjęcia studentów z uczelni ukraińskich do uczelni polskich oraz na dostosowanie sposobu organizacji zajęć do sytuacji z tym związanej. Uczelnie w ramach gwarantowanej autonomii, w ramach wprowadzonych przepisów, są upoważnione do dokonywania zmian w przepisach wewnętrznych przewidując szczególne rozwiązania, nawet jeśli byłyby one niespójne z dotychczas obowiązującymi rozwiązaniami.

2. Opłaty za studia

Od objętych ustawą obywateli Ukrainy będących studentami uczelni publicznej nie będą pobierane opłaty za kształcenie na studiach stacjonarnych w języku polskim.

Zgodnie z art. 2 ust. 4 specustawy obywatela Ukrainy objętego tą ustawą uznaje się za osobę korzystającą w Rzeczypospolitej Polskiej z ochrony czasowej w rozumieniu art. 106 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. *o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. Niepobieranie opłat za kształcenie na studiach stacjonarnych w języku polskim od cudzoziemca, który korzysta z ochrony czasowej, wynika z art. 324 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. Obejmuje to okres kiedy obywatele Ukrainy będą objęci ochroną czasową.

2.1. Opłaty za studia dla obywateli Polskich - studentów kierunków medycznych w uczelniach działających na terytorium Ukrainy (art. 41 ustawy)

Od obywateli polskich, którzy w dniu 24 lutego 2022 r. byli studentami uczelni działającej na terytorium Ukrainy na kierunkach lekarskim, lekarsko-dentystycznym, pielęgniarstwo, położnictwo, analityka medyczna, farmacja, fizjoterapia oraz ratownictwo medyczne i zostali przyjęci przez uczelnię polską na studia na kierunku odpowiadającym odbywanym przez nich studiom, opłaty za usługi edukacyjne związane z kształceniem na studiach niestacjonarnych albo studiach w języku obcym będą pobierane w wysokości nieprzekraczającej wysokości udokumentowanych przez studenta dotychczas ponoszonych opłat za te studia w uczelni w Ukrainie.

W roku akademickim 2021/2022, w przypadku gdy osoby te wniosły już przed dniem 24 lutego 2022 r. opłatę za kształcenie w drugim semestrze tego roku w uczelni działającej na terytorium Ukrainy – nie pobiera się opłaty za studia niestacjonarne albo studia w języku obcym.

Na wniosek uczelni, która nie pobrała od studenta ww. opłaty, lub pobrała tę opłatę w niższej wysokości niż wynosi wysokość opłaty za te usługi ustalona przez uczelnię, złożony w określonych terminach do ministra nadzorującego daną uczelnię – przysługuje refundacja, na łączny okres nie dłuższy niż 12 semestrów. Refundacja nie przysługuje za okres udzielonych studentowi urlopów, o których mowa w art. 85 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*. W związku z tym okresu tych urlopów nie wlicza się do łącznego okresu refundacji.

3. Świadczenia dla studentów i kredyty studenckie (art. 41 ustawy)

Obywatele Ukrainy objęci ustawą będą mieli możliwość ubiegania się o stypendium socjalne (art. 86 ust. 1 pkt 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*) i kredyt studencki (art. 98 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*), przy czym

ubieganie się o te świadczenia odbywać się będzie na podstawie dołączonego do wniosku oświadczenia o sytuacji rodzinnej i materialnej.

Obywatele Ukrainy objęci specustawą będą również mieli prawo ubiegać się o stypendium rektora, stypendium dla osób niepełnosprawnych i zapomogę na ogólnych zasadach obowiązujących w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce studiujących cudzoziemców, z zastrzeżeniem, że w stosunku do nich zniesione będzie ograniczenie w zakresie liczby zapomóg (art. 92 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce), które może przyznać uczelnia.

4. Kontynuacja zatrudnienia – art. 46-49 ustawy

Obywatel polski albo Ukrainy, który wjechał legalnie do Polski od dnia 24 lutego 2022 r. bezpośrednio z Ukrainy i oświadczy, że w dniu 24 lutego 2022 r. pracował jako nauczyciel akademicki w uczelni na terytorium Ukrainy oraz posiada wymagany tytuł zawodowy, stopień naukowy, stopień w zakresie sztuki lub tytuł profesora i odpowiednie kwalifikacje do zajmowania danego stanowiska, może zostać zatrudniony w uczelni jako nauczyciel akademicki bez przeprowadzenia konkursu, o którym mowa w art. 119 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Obywatel polski lub Ukrainy, który wjechał legalnie do Polski od dnia 24 lutego 2022 r. bezpośrednio z Ukrainy i oświadczy, że w dniu 24 lutego 2022 r. pracował w charakterze pracownika naukowego oraz ma odpowiedni tytuł zawodowy, stopień naukowy, stopień w zakresie sztuki lub tytuł profesora i odpowiednie kwalifikacje do zajmowania danego stanowiska może zostać zatrudniony w:

1. jednostkach naukowych oraz innych jednostkach organizacyjnych Polskiej Akademii Nauk
2. instytucie badawczym
3. Centrum Łukasiewicz lub instytucie działającym w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz instytucie

bez przeprowadzenia konkursu (odpowiednio art. 91 ust. 5 ustawy o PAN, art. 43 ust. 6 ustawy o Instytutach Badawczych, art. 50 ust. 1 ustawy o Sieci Badawczej Łukasiewicz).

Należy wskazać, że zgodnie z już obowiązującymi przepisami (art. 116 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) do celów zatrudnienia nauczyciela akademickiego uczelnia w swoim statucie może ustalić inne niż określone w art. 116 ust. 1 ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* stanowiska dla nauczycieli akademickich oraz wymagania kwalifikacyjne do ich zajmowania.

B) specjalne programy i inicjatywy w zakresie szkolnictwa wyższego i nauki przeznaczone dla obywateli Ukrainy

1. Rządowy program „Solidarni z Ukrainą” – Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Ministerstwa Zdrowia podejmuje działania dzięki którym, ukraińscy uchodźcy: studenci i doktoranci zyskają możliwość podjęcia studiów w Polsce, prowadzenia prac związanych z przygotowaniem rozprawy doktorskiej lub udziału w innych formach kształcenia (kursach językowych lub przygotowawczych) w okresie od marca do września 2022 roku. Poza zwolnieniem z opłat za kształcenie uczestnikom wypłacane będzie stypendium.

Program „Solidarni z Ukrainą” przeznaczony jest dla uczelni nadzorowanych przez MEiN lub MZ, instytutów PAN/instytutów sieci Łukasiewicz/instytutów badawczych, które są gotowe przyjąć ukraińskich uchodźców, zapewniając im bezpłatnie możliwość kontynuowania studiów, przygotowania rozprawy doktorskiej, odbycia kursów językowych lub innych kursów przygotowawczych w okresie od 1 marca do 30 września br. Uczestnicy mogą być przyjmowani w dowolnym momencie, jednakże do końca września. Środki finansowe przeznaczone na realizację programu „Solidarni z Ukrainą” pozwolą na sfinansowanie około 1300 stypendystów. Otwarcie naboru planowane jest na 15 marca.

Szczegółowe informacje dostępne są na stronach NAWA i MEiN: <https://nawa.gov.pl/nawa/aktualnosci/solidarni-z-ukraina-zalozenia-programu>; <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/solidarni-z-ukraina--program-nawa-dla-studentow-i-naukowcow-z-ukrainy>

2. Możliwość udziału obywateli Ukrainy w aktywnościach w ramach programu CEEPUS

Specjalną decyzją Ministra Edukacji i Nauki został dopuszczony udział obywateli Ukrainy w stażach w ramach stypendiów sieci akademickich, szkół letnich i kursów intensywnej oraz stypendiów freemover w programie CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies).

Stypendia dla obywateli Ukrainy będą wypłacane ze środków NAWA, w ramach niewykorzystanej kwoty stypendialnej na rok akademicki 2021/2022, na zasadach jak dla obywateli państw członkowskich CEEPUS.

3. Specjalny Program Narodowego Centrum Nauki dla ukraińskich naukowców na kontynuowanie badań w Polsce

Program przeznaczony będzie dla naukowców ukraińskich, którzy w wyniku agresji Rosji schronili się w Polsce. Narodowe Centrum Nauki sfinansuje roczny pobyt takich osób

w polskich jednostkach badawczych.

Wymagania dla naukowców:

- posiada stopień doktora;
- przed wybuchem wojny prowadził badania w ukraińskiej jednostki naukowej;
- opuścił Ukrainę od 24 lutego br.

Program zapewnia finansowanie:

- rocznej pensji w polskiej jednostce naukowej (uniwersytecie lub instytucie naukowym) w wysokości 100 tys. zł (brutto brutto);
- środków na badania w wysokości 10 tys. zł., a w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach, możliwe będzie wnioskowanie o dodatkowe środki na badania w wysokości 20 tys. zł.

Proponowany budżet programu to 6 mln zł, który pozwoli na sfinansowanie kosztów pobytu i prowadzenia badań około 50 naukowców ukraińskich.

4. Program wsparcia współpracy z Ukrainą Polskiej Akademii Nauk

W ramach przyjętego porozumienia z Narodową Akademią Nauk Ukrainy Polska Akademia Nauk wdraża nowy program wsparcia współpracy z Ukrainą.

Ogólne warunki:

- koszty związane z podróżą i pobytem ukraińskich naukowców w jednostkach PAN pokrywa Polska Akademia Nauk;
- długość pobytu w jednostkach PAN wynosi 3 miesiące z ewentualną możliwością przedłużenia.

Wnioski jednostki PAN składają do Biura Współpracy z Zagranicą PAN w trybie ciągłym (do wyczerpania środków).

Ukraińscy naukowcy, którzy nie mają partnerów naukowych w jednostkach PAN mogą kontaktować się z Biurem Współpracy z Zagranicą pod adresem bwz@pan.pl lub z panem Mateuszem Białasem pełniącym obowiązki dyrektora przedstawicielstwa PAN w Kijowie. (adres e-mail Mateusz.Bialas@pan.pl).

Warunki finansowe:

- koszty pobytu (wyżywienie i zakwaterowanie) – 5000 PLN miesięcznie,
- koszty podróży z Ukrainy do Polski – do 1500 PLN.

5. Działania Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich

Uruchomiona została strona internetowa <http://krasp-ukraina.pl/> przeznaczona dla studentów, doktorantów i pracowników uczelni zainteresowanych przeniesieniem się na polskie uczelnie lub do polskich instytutów zawierająca najważniejsze informacje oraz oferty różnych podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w tym także dot. pomocy uchodźcom z Ukrainy.

6. Wsparcie psychologiczne

Parlament Studentów RP działając na zlecenie MEiN rozszerzył realizowany program Strefa Komfortu również na osoby będące uchodźcami z Ukrainy - szczegóły <https://wsparciepsychologiczne.psrp.org.pl/ua/>

7. Wolontariat studentów ukraińskich w Polsce

Na stronie Ministerstwa Edukacji i Nauki udostępniony został formularz rejestracyjny dotyczący wsparcia edukacyjnego dzieci i młodzieży z Ukrainy. Za jego pośrednictwem można zaoferować pomoc edukacyjną i określić jej formę.

Celem inicjatywy jest wsparcie edukacyjne dzieci i młodzieży z Ukrainy. W wolontariat mogą włączyć się studenci, wykładowcy i inni przedstawiciele środowiska akademickiego. Niezwykle cenne będzie wsparcie osób znających języki wschodniosłowiańskie (ukraiński, rosyjski czy białoruski). W pomoc edukacyjną mogą się także włączyć przedstawiciele organizacji pozarządowych, firm i stowarzyszeń.

8. Domy studenckie

Minister Edukacji i Nauki w dniu 3 marca br. wystosował list do rektorów uczelni publicznych nadzorowanych przez MEiN, w którym zaapelował o zaangażowanie i przystąpienie do działań mających na celu organizację dodatkowych miejsc w domach studenckich, w których będą mogły zostać zakwaterowane osoby uciekające przed wojną w Ukrainie. Minister zwrócił się do Rektorów o nawiązanie współpracy z wojewodami celem przekazania informacji o liczbie miejsc w domach studenckich, które będą mogły być udostępnione wojewodom z przeznaczeniem dla tych osób.

9. Kurs wyrównawczy z języka polskiego jako obcego

W przypadku obywateli Ukrainy ubiegających się o przyjęcie na studia lub umożliwienie kontynuacji studiów, nieposiadających wystarczającego poziomu znajomości języka polskiego, istnieje możliwość skierowania ich na semestralne lub roczne kursy języka polskiego jako obcego w celu podjęcia studiów od nowego roku akademickiego.

C) obywatele Ukrainy przebywający w Polsce przed wybuchem konfliktu zbrojnego oraz przybywający do Polski od wybuchu konfliktu zbrojnego – istniejące rozwiązania prawne oraz rekomendacje

1. Opłaty pobierane przez uczelnie

Ministerstwo Edukacji i Nauki apeluje o rozłożenie - dla obecnych studentów z Ukrainy - opłat za usługi edukacyjne oraz innych opłat pobieranych przez uczelnie na raty, a także rekomenduje skorzystanie z uprawnienia Rektora do zwolnienia z opłat. Zgodnie z art. 324 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce rektor - w drodze decyzji administracyjnej - może zwolnić cudzoziemca z opłat za kształcenie. Ustalenie warunków i trybu zwalniania z tych opłat pozostaje w gestii uczelni.

2. Studenci powracający na Ukrainę

Ministerstwo Edukacji i Nauki apeluje o nieskreślanie z listy studentów obywateli Ukrainy, będących studentami danej uczelni, którzy wyjechali bądź wyjadą do swojego kraju w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa.

Sugeruje się m.in. udzielanie w takich przypadkach urlopów od zajęć na czas wyjazdu (zgodnie z art. 85 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) – na zasadach określonych w regulaminie studiów.

3. Doktoranci powracający na Ukrainę

Ministerstwo Edukacji i Nauki apeluje o uwzględnienie sytuacji konfliktu zbrojnego w Ukrainie w kontekście podejmowania ewentualnych decyzji o skreśleniu z listy doktorantów.

Sugeruje się niepodejmowanie decyzji o skreśleniu, jeśli jego przyczyny miałyby zostać wywołane wskazaną sytuacją konfliktu zbrojnego.

4. Pracownicy uczelni powracający na Ukrainę

Ministerstwo Edukacji i Nauki apeluje, aby rektorzy udzielali wszelkiego rodzaju urlopów pracownikom uczelni, którzy wyjechali bądź wyjadą do swojego kraju w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa.

5. Świadczenia dla studentów i kredyty studenckie

Studiujący obecnie obywatele Ukrainy, którzy podjęli kształcenie począwszy od roku akademickiego 2019-2020, nadal mogą korzystać ze świadczeń na zasadach określonych w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

O stypendium socjalne oraz kredyt studencki mogą ubiegać się wyłącznie ci, którzy

spełniają jednocześnie jeden z warunków określonych w art. 324 ust. 2 pkt 2-8.

Należy zwrócić uwagę, że w związku z działaniami wojennymi na terenie Ukrainy, obywatele tego kraju wnioskujący o stypendium socjalne lub zapomogę będą mieli trudności z udokumentowaniem sytuacji materialnej i życiowej na podstawie dokumentów wydawanych przez ukraińskie instytucje. Obowiązujące przepisy umożliwiają jednakże weryfikację sytuacji materialnej i życiowej studenta na podstawie innych dostępnych dowodów, w tym oświadczeń (art. 75 kpa). Zgodnie z art. 95 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce zarówno szczegółowy tryb i kryteria przyznawania świadczeń dla studentów, jak i sposób dokumentowania sytuacji materialnej studenta określa regulamin świadczeń dla studentów ustalany przez rektora w porozumieniu z samorządem studenckim. Zasadne jest zatem przygotowanie w uczelniach rozwiązań umożliwiających przyznawanie stypendium socjalnego lub zapomogi na podstawie możliwych do uzyskania w obecnej sytuacji przez obywateli Ukrainy dokumentów, w tym oświadczeń.

Obywateli Ukrainy, którzy **podjęli kształcenie przed 1 października 2018 r. oraz w roku akademickim 2018-2019**, obowiązują przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym*. Wobec powyższego dostęp do pomocy materialnej z budżetu państwa przysługuje cudzoziemcom, którzy podjęli studia na zasadach obowiązujących obywateli polskich (art. 43 ust. 2, 5 i 5a *ustawy z 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym*). Osoby, które podjęły studia na warunkach innych niż obowiązujące obywateli polskich, na tzw. „warunkach dla cudzoziemców” (43 ust. 4 *ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*) nie posiadają uprawnień do otrzymywania wsparcia finansowanego ze środków bezzwrotnej pomocy materialnej.

6. Ubieganie się o stopień doktora

6.1 Opłaty za przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora

Ministerstwo Edukacji i Nauki proponuje rozważenie zwolnienia obywateli Ukrainy, którzy przyjechali do Polski po wybuchu konfliktu, ubiegających się w Rzeczypospolitej Polskiej o nadanie stopnia doktora w trybie eksternistycznym z opłaty za przeprowadzenie postępowania w tej sprawie. Możliwość taką daje art. 182 ust. 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, zgodnie z którym w uzasadnionych przypadkach rektor, dyrektor instytutu PAN, dyrektor instytutu badawczego lub dyrektor instytutu międzynarodowego może zwolnić z tej opłaty w całości lub w części.

6.2 Rekrutacja do szkół doktorskich

Ministerstwo Edukacji i Nauki zwraca uwagę, że przyjęcie do szkoły doktorskiej następuje w ramach rekrutacji w drodze konkursu (którego zasady określają podmioty

prowadzące szkoły doktorskie), a obywatele Ukrainy przystępują do niej na równych prawach z obywatelami RP. Po przyjęciu do szkoły doktorskiej obywatele Ukrainy korzystają z takich samych uprawnień jak obywatele polscy, w tym przede wszystkim z prawa do stypendium doktoranckiego.

Jednocześnie, w odniesieniu do cudzoziemców, zastosowanie znajdują przepisy Działu VIII ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce: "Cudzoziemcy w systemie szkolnictwa wyższego i nauki". Jest to dodatkowa możliwość przyjęcia cudzoziemca na różne formy kształcenia. Przepisy wskazanego działu, w art. 323 ust. 1 określają podstawy prawne podejmowania i odbywania przez cudzoziemców studiów, kształcenia w szkołach doktorskich, studiów podyplomowych, kształcenia specjalistycznego i innych form kształcenia, a także uczestniczenia w prowadzeniu działalności naukowej lub w prowadzeniu kształcenia. Podstawę taką tworzą m. in. decyzje administracyjne rektora (art. 323 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy). Decyzje takie mają charakter decyzji administracyjnych, wydawanych w trybie KPA, wraz z trybem odwoławczym i możliwością zaskarżenia ostatecznej decyzji do wojewódzkiego sądu administracyjnego na zasadach i w trybie określonym w Prawie o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

Należy zwrócić uwagę, że w związku z powyższym ostateczną decyzję w sprawie przyjęcia cudzoziemca do szkoły doktorskiej na zasadach rekrutacji oraz w oparciu o wskazane powyżej regulacje prawne – podejmuje rektor.

7. Uznawalność wykształcenia i uprawnień do wykonywania zawodu (w tym zawodu nauczyciela)

W przypadku zawodów nieregulowanych w Polsce decyzję o uznaniu kwalifikacji i zatrudnieniu danej osoby podejmuje bezpośrednio pracodawca.

Natomiast osoba, która ukończyła studia na Ukrainie i chce w Polsce podjąć pracę w zawodzie regulowanym, powinna dokonać uznania zagranicznego dyplomu, aby następnie móc się ubiegać o uzyskanie uprawnień zawodowych, zgodnie z przepisami określającymi zasady wykonywania poszczególnych zawodów w Polsce.

Dyplomy uzyskane na Ukrainie do 20 czerwca 2006 r. są uznawane za równoważne z ich polskimi odpowiednikami.

Podstawę prawną do uznawania świadectw, dyplomów, stopni i tytułów naukowych uzyskanych na terenie Ukrainy do 20 czerwca 2006 r. na mocy Protokołu między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy o tymczasowym uregulowaniu zagadnienia wzajemnego uznawania równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych oraz szkół wyższych a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych, sporządzonego w Warszawie dnia 18 maja 1992 r. (niepublikowany) stanowi Konwencja o wzajemnym uznawaniu

równoważności dokumentów ukończenia szkół średnich, szkół średnich zawodowych i szkół wyższych, a także dokumentów o nadawaniu stopni i tytułów naukowych (Dz.U. z 1975 r. Nr 5, poz. 28 i 29). Dodatkowo, podstawę prawną w stosunku do dokumentów wydanych do 30 września 2005 r. stanowi Porozumienie między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o równoważności dokumentów o wykształceniu, stopniach i tytułach naukowych wydawanych w PRL i ZSRR, podpisane w Warszawie dnia 10 maja 1974 r. (Dz.U. z 1975 r. Nr 4, poz. 14 i 15). Wszystkie dokumenty, które zostały wydane w okresie obowiązywania ww. aktów prawnych i spełniają określone w nich warunki, są nadal uznawane za równoważne z ich polskimi odpowiednikami.

Potwierdzenie uznania równoważności dyplomu można uzyskać, występując do Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej z prośbą o wydanie imiennego zaświadczenia lub opinii ogólnej o dyplomie.

W przypadku zawodów architekta, farmaceuty, lekarza, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, pielęgniarki i położnej konieczne jest spełnienie dodatkowych wymagań. Szczegółowe informacje można uzyskać kontaktując się z organami właściwymi dla ww. zawodów: <https://ec.europa.eu/bazazawodowregulowanych>

Dyplomy uzyskane w Ukrainie po 20 czerwca 2006 r. wymagają potwierdzenia ich równoważności z polskim odpowiednikiem w drodze nostryfikacji.

W przypadku dyplomów i stopni naukowych uzyskanych na Ukrainie po 20 czerwca 2006 r. stwierdzenie ich równoważności z polskimi odpowiednikami jest możliwe jedynie po przeprowadzeniu nostryfikacji na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzenia ukończenia studiów na określonym poziomie (Dz.U. poz. 1881).

Nostryfikacji dokonują uprawnione uczelnie.

Zgodnie z ww. rozporządzeniem w sprawie nostryfikacji dyplomów uczelnia ma 90 dni na uznanie dyplomu, jednakże jest to termin maksymalny (do terminu nie wlicza się przedłożenia tłumaczeń dokumentów, ew. egzaminów lub praktyk). Wymóg opłaty nostryfikacyjnej wynika z ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i wynosi max. 50% wynagrodzenia profesora (3205 zł). Uczelnia może podjąć decyzję o zwolnieniu z opłat.

Rekomendujemy, aby uczelnie, w miarę możliwości zwalniały z opłat nostryfikacyjnych lub wprowadzały minimalne opłaty, a postępowania prowadziły w krótszym terminie.